

Top jaunais Grāmatvedības likums 1/41/20

Nodokļu pārvaldības un grāmatvedības
nodaļas vecākā konsultante, PwC Latvija
Santa Kļaviņa

Šā gada 29. septembrī Ministru kabineta sēdē izskatīts Grāmatvedības likuma projekts, kas izstrādāts sadarbībā ar profesionālajām organizācijām un augstskolu mācībspēkiem. Jaunais likums aizstās 90. gadu sākumā pieņemto likumu “Par grāmatvedību,” nodrošinot tā atbilstību šodienas attīstībai un tautsaimniecības digitalizācijai. Šajā rakstā – par paredzētajiem grozījumiem un sagaidāmajām izmaiņām.

Pašreizējā situācija un projekta izstrādes nepieciešamība

Jaunais likumprojekts izstrādāts, lai uzlabotu likumā “Par grāmatvedību” ietvertu regulējumu atbilstoši juridiskās tehnikas prasībām, ietverot lietoto terminu skaidrojumu, likuma mērķi un darbības jomu, kā arī paredzot pārskatīt un pilnveidot uz likuma pamata izdotos MK noteikumus, tādējādi nodrošinot ērtāku grāmatvedību reglamentējošo prasību piemērošanu.

Spēkā esošais likums tika pieņemts 1992. gadā, stājās spēkā 1993. gada 1. janvārī un kopš spēkā stāšanās ir grozīts 19 reizes. Laikposmā kopš likuma pieņemšanas ir notikušas ievērojamas izmaiņas saistībā ar informācijas tehnoloģiju attīstību un grāmatvedības datorprogrammu arvien plašāku pielietojumu uzņēmumu grāmatvedībā. Ir mainījusies arī grāmatvedības attaisnojuma dokumentu sagatavošanas, aprites un glabāšanas, kā arī grāmatvedības reģistru kārtošanas un finanšu pārskatu sagatavošanas prakse.

Likumā arī nav skaidroti atsevišķi ar grāmatvedības jomu saistīti jēdzieni, tādēļ to saturs nav pietiekami skaidrs, kā arī vairākas svarīgas normas, kas regulē uzņēmuma vadītāja tiesības un pienākumus grāmatvedības jomā, ir ietvertas nevis likumā, bet saskaņā ar to izdotajos MK noteikumos.

Plānotās izmaiņas

Jaunais likumprojekts precizē krājumu inventarizācijas veikšanas un finanšu pārskatu sagatavošanas prasības, kā arī uzņēmuma vadītāja tiesības un pienākumus. Projektā iekļauti arī pašlaik virzītie grozījumi, kas ietver ārpakalpojuma grāmatvežu licencēšanas ieviešanas regulējumu, vienlaikus izveidojot ārpakalpojuma grāmatvežu publisko reģistru.

Likumprojekts pilnveido un paplašina regulējumu attiecībā uz elektronisku grāmatvedības attaisnojuma dokumentu sagatavošanu, reģistru kārtošanu un glabāšanu, lai to noteiktu kā prioritāru salīdzinājumā ar šo dokumentu kārtošanu un glabāšanu papīra formā.

Ņemot vērā Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2018/1807 par satvaru nepersondatu brīvai aprītei Eiropas Savienībā noteiktās prasības, ir paredzētas atšķirīgas glabāšanas vietas prasības grāmatvedības dokumentiem elektroniskā un papīra formā.

Paplašināts subjektu loks

Spēkā esošajā regulējumā nav detalizēti uzskaitītas visas normatīvajos aktos minētās personas, kas veic

saimniecisko darbību un kam ir pienākums kārtot grāmatvedību, tādēļ likumprojektā ir precizēts subjektu loks. Papildus šobrīd likumā minētajiem subjektiem ir paredzēti jauni subjekti, piemēram, reliģisko organizāciju iestādes, citas publiskās personas un iestādes, fizisko personu apvienības, Latvijā reģistrētas Eiropas ekonomisko interešu grupas.

Izmaiņas attiecībā uz inventarizāciju, sākuma bilanci un attaisnojuma dokumentiem

Regulējuma skaidrībai likumprojektā ir uzskatāmi norādīts inventarizācijas mērķis un gadījumi, kad tā veicama, kā arī paredzēts, ka inventarizācijas rezultātus ieraksta grāmatvedības reģistros līdz gada pārskata parakstīšanas datumam.

Projektā nav iekļauts likumā¹ noteiktais, ka uzņēmuma darbības sākumā sastāda sākuma bilanci un ka uz to attiecas tie paši noteikumi, kas uz gada pārskata bilanci. Šis regulējums ir izslēgts, jo neviens uzņēmuma darbību reglamentējošs likums neparedz dokumenta "sākuma bilance" sagatavošanu vai iesniegšanu un nekur nav noteikts, kādam nolūkam sākuma bilance (kā atsevišķs dokuments) ir nepieciešama un cik ilgi tā glabājama. Turklāt jēdziens "sākuma bilance" nav pietiekami skaidrs, jo FKTK izdotajos normatīvajos noteikumos par gada pārskatu sagatavošanu ar sākuma bilanci saprot bilances (kā finanšu pārskata sastāvdaļas) posteņu atlikuma summas pārskata gada sākumā.

Likumprojekts nosaka, ka attaisnojuma dokumenti jāiegrāmato 20 (nevis 15) dienu laikā pēc attiecīgā mēneša beigām, vairs nav paredzēta prasība attaisnojuma dokumentā norādīt juridisko adresi un saimnieciskā darījuma pamatojumu, kā arī precizēti gadījumi, kuros paraksts vairs nav nepieciešams.

Plānots, ka jaunais Grāmatvedības likums stāsies spēkā 2021. gada 1. janvārī.

Lai iegūtu sīkāku informāciju, aicinām piedalīties PwC's Academy rīkotajos semināros:

- [Papīra un elektronisko grāmatvedības dokumentu aprīte](#) šā gada 11. novembrī tiešsaistē. Seminārā skaidrosim, kā izvērtēt uzņēmuma papīra un elektronisko dokumentu apstrādes apriti, kā arī palīdzēsīm saprast, ko darīt ar iepriekšējo gadu dokumentiem, kā pareizi nodrošināt dokumentu arhivēšanu, glabāšanas termiņu ievērošanu un dokumentu iznīcināšanu atbilstoši likumdošanai. Papildu informācija un reģistrēšanās [šeit](#).
- [Ko paredzēs jaunais Grāmatvedības likums?](#) šā gada 19. novembrī tiešsaistē. Seminārā stāstīsim par izmaiņām, ko atnesīs Grāmatvedības likums, par būtiskām atšķirībām no likuma "Par grāmatvedību" normām un par to, kas tiks ietverts MK noteikumos. Seminārs paredzēts grāmatvežiem un darbiniekiem, kas veic ar grāmatvedību saistīto dokumentu uzskaiti un apstrādi. Papildu informācija un reģistrēšanās [šeit](#).

¹ Likuma "Par Grāmatvedību" 13. panta pirmās daļas pirmais teikums